

Jegyforgalom és bankkamatláb.
Billets en circulation et taux en banque.

Ország — Pays	Jegyforgalom az év végén — Billets en circulation, fin année								Kamatláb — Taux en banque							
	1913	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1913	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
	1,000,000 P								% (évi átlag — moyenne ann.)							
Amerikai Egyesült Államok — <i>Etats-Unis</i> ¹⁾	6.113	20.225	19.470	18.635	16.308	15.736	15.759	15.330	5-96	4-21	4-43	3-63	3-42	3-84	3-79	
Argentína — <i>Argentine</i>	4.542	5.729	6.438	6.187	5.941	6.924	6.987	7.536	5-7	5-8	6-7	6-7	6-7	6-7	6-7	
Ausztrália — <i>Australie</i>	278	1.222	1.317	1.367	1.438	1.488	1.387	1.439	5-95	5-92	7-67	9	11-57	10-86	7-50	
Ausztria — <i>Autriche</i>	—	1.401	629	574	675	720	766	812	5-88	5-17	4-71	5-50	5-50	5-70	7-06	
Belgium — <i>Belgique</i>	1.178	2.727	2.985	2.224	2.064	2.121	1.424	1.630	6-50	6-50	6-50	6-70	9-42	10	10	
Brazília — <i>Bésil</i> ²⁾	1.664	1.538	1.653	1.550	1.881	1.938	2.144	1.755	6-50	6-50	6-50	6-70	9-42	10	10	
Bulgária — <i>Bulgarie</i>	208	184	149	189	188	182	144	154	6-50	6-50	6-50	6-70	9-42	10	10	
Cseh-Szlovákia — <i>Tchéco-Slovaquie</i>	—	852	1.264	1.601	1.464	1.418	1.384	1.424	5-79	5-29	4-86	5-95	6-72	5-93	5-09	
Dánia — <i>Danemark</i>	233	477	548	485	456	516	578	541	5-75	6-33	5-13	5-67	7	6-49	5-24	
Esztorország — <i>Estonie</i> ¹⁾	—	—	63	57	52	53	51	—	8	8	8	8-88	10	9-52	8	
Finnország — <i>Finlande</i>	125	149	174	207	179	189	194	218	5-95	9	8-79	8-30	9-18	8-54	7-50	
Franciaország — <i>France</i>	6.304	15.467	16.862	13.489	12.094	13.752	9.623	12.688	4	5-75	5-08	5	6-02	6-52	6-58	
Görögország — <i>Grèce</i>	270	676	485	415	496	471	350	375	6-50	6-50	6-50	7-41	7-50	8-99	10-48	
Japán — <i>Japon</i>	1.214	4.267	4.256	4.726	3.918	3.828	4.217	4.552	6-60	8	8	8	8	7-52	7-12	
Kanada — <i>Canada</i>	549	932	898	909	852	903	909	932	6-38	7	16-98	11-41	10-77	11-01	8-34	
Lengyelország — <i>Pologne</i>	—	625	612	929	608	378	381	642	6	8	—	—	—	—	—	
Magyarország — <i>Hongrie</i>	—	236	179	166	356	416	471	487	6	8	—	—	—	—	—	
Nagy-Britannia — <i>Grande-Bretagne</i> ³⁾	824	9.526	10.089	10.601	10.049	10.641	10.588	10.624	4-77	6-10	3-70	3-49	4	4-57	5	
Németalföld — <i>Pays-Bas</i> ³⁾	719	2.014	2.296	2.432	2.091	2.048	1.906	1.858	4-52	4-50	4-25	4-03	4-98	3-90	3-50	
Németország — <i>Allemagne</i>	3.532	6.215	3.883	5.358	2.642	4.031	5.089	6.198	5-87	5	6-58	38-48	10	9-15	6-74	
Norvégia — <i>Norvège</i>	165	344	383	375	311	366	427	493	5-50	6-75	5-46	5-81	6-95	5-85	5-38	
Olaszország — <i>Italie</i> ¹⁾	3.070	5.206	5.472	5.170	5.100	4.888	4.439	5.406	5-5-6	6	5-75	5-50	5-50	6-46	7	
Oroszország — <i>Russie</i> ⁴⁾	—	—	245	699	1.240	1.378	1.650	—	—	—	9	8-25	8	8	8	
Románia — <i>Roumanie</i>	482	968	606	506	553	556	554	726	6	6	6	6	6	6	6	
Spanyolország — <i>Espagne</i>	2.131	3.292	3.673	3.574	3.453	3.642	3.892	4.093	4-50	6	6-67	5-12	5	5	5	
Svájc — <i>Suisse</i>	347	999	1.065	1.015	982	969	965	1.010	4-81	4-44	3-39	3-47	4	3-90	3-50	
Svédország — <i>Suède</i>	359	805	872	874	817	815	803	806	5-50	6-49	4-85	4-64	5-50	5-17	4-50	
Sz. H. Sz. állam — <i>Royaume S. C. S.</i>	—	578	388	356	437	—	587	578	6	6	—	—	6	6	6	

¹⁾ Bank- és államjegy együtt. — *Billets de banque et d'Etat.* — ²⁾ 1923-től bank- és államjegy együtt. — *A partir de 1923, billets de banque et d'Etat.* — ³⁾ 1921-től bank- és államjegy együtt. — *A partir de 1921, billets de banque et d'Etat.* — ⁴⁾ 1924-től bank- és államjegy együtt. — *A partir de 1924, billets de banque et d'Etat.*

© KONZULI JELENTÉSEK ©

A Magyar Statisztikai Szemlében az egyes államokról megjelent utolsó konzuli jelentések:

Állam neve	Évf.	Old.	Állam neve	Évf.	Old.	Állam neve	Évf.	Old.	Állam neve	Évf.	Old.
Amerikai Egy. Áll.	1926	703	Cseh-Szlovákia..	1926	223	Görögország	1926	982	Olaszország	1927	77
Ausztria	1927	809	Esztorország	1928	227	Kanada	1926	110	Románia	1926	317
Bajorország	1927	356	Finnország	1926	759	Mexikó	1927	889	Svájc	1927	239
Brazília	1927	708	Franciaország	1926	709	Németbirodalom ..	1926	371	Törökország	1927	595
Bulgária	1927	698									

Németbirodalom.

Allemagne.

A berlini m. kir. követség 1927. évi gazdasági jelentése.

A német gazdasági életnek 1926-ban megindult fellendülése 1927-ben örvedetes módon továbbhaladt és a termelésnek csaknem valamennyi ágában észlelhető volt. A termelési tényezők a külföldi kölcsönökre és belföldi pénzforrásokra támaszkodva a termelés belterjessé tételét, racionalizálását továbbfejlesztették és a belföldi piac erősbödő felvevőképessége által előidézett bel-

földi konjunktúra közepette a német ipar exportlehetőségeinek alapjait is megvetették. A német gazdasági újraéledés ezen megnyilatkozása mellett sajnálattal kell megállapítani, hogy a Németbirodalomnak politikai függősége a külföldtől egy egy-séges irányzatú belső gazdaság- és hitelpolitikának követését megakadályozta. A jóvátételi főbiztos és a birodalmi kormány között a birodalmi pénzügy

vitelének kérdésében kitört és nyilvánosságra került kontroverzia a német hitelnek a külföldi pénzügyi piacokon nem vált hasznára. Annál inkább elismerésre méltó, hogy az úgyszólván kizárólag Németországra szorítkozó gazdasági konjunktúrát, dacára a mindinkább jelentkező pénzügyi szükségnek és magas kamatoknak, az év végéig sikerült fenntartani és — a mezőgazdaságtól eltekintve — a belföldi termelési apparátust újjászervezés mellett az új esztendőbe átvinni.

A nyersanyagbehozatal erősen megnövekedett, ami a belföldi ipari konjunktúrának (ú. n. beruházási konjunktúra) természetes és egészséges következménye volt, az egészségtelen mérvben felduzzadt élelmiszer-import pedig a német mezőgazdaság elégtelen jövedelmezőségében nyeri magyarázatát. Rossz termések és kedvezőtlen ár alakulás főokai azon súlyos helyzetnek, amelylyel a német mezőgazdaság jelenleg küzd s melynek enyhítése előreláthatólag csak külföldi hitelakció útján lesz lehetséges.

A belföldi termelés egyik legfontosabb tényezője az építőipar és az ezzel összefüggő iparágak, melyek mintegy 1½ millió embert foglalkoztatnak. Az 1927. évi lakásszámlálás szerint kb. 900.000 önálló háztartással bíró család van lakás nélkül. A birodalmi munkaügyi minisztérium emlékirata Németország évi lakásszükségletét 200.000-re becsüli. A világháború utáni években (1918/19-től 1927-ig) az építkezések száma csaknem négyszerezésére emelkedett. Az építkezések finanszírozására 1924-ben 591 millió márka, 1925-ben 1.587·1 millió márka és 1926-ban 2.771·2 millió márka fordított. Az építkezési index 1923-tól 1927-ig 128·7-ről 176-ra emelkedett. Az építőmunkások bérei 1925-től 1927-ig 128·7-ről 175·4-re szöktek fel. A lakbér a békebér 125%-át, az általános index a békeindex 140%-át teszi ki.

Az élénk belföldi konjunktúra az árak emelkedésének kedvezett. Az *általános index* az 1927. év első negyedében 135·5-en állott, az év utolsó negyedében 140·1-en. Az agrárindex 138·5-ről 137·3-re, az ipari nyersanyagok és félgyártmányoké 129·5-ről 134-re, a készgyártmányok közül a termelési eszközök indexe 129·1-ről 132-re, a fogyasztási cikkek indexe 151·3-ról 171·7-re emelkedett.

Parker Gilbert jóvátételi főbiztos zárjelentése a német reparációs teher végösszegének megállapításával a német jóvátételi teher kérdését újból előtérbe tolt.

A „Reichskredit-Gesellschaft“ kimutatja, hogy egy német lakosra 582 márka adósságteher esik. Ebből is kitűnik, hogy a reparációk terhe az egész német gazdaságot mily érzékenyen sújtja és válságba döntené, ha a külföld pénzbelileg a német konjunktúra fellendítésének szolgálatába nem állt volna.

Mezőgazdaság.

A német *agrárpolitikát* irányító problémák az elmúlt évben a mezőgazdaság eladósodásának, a termelés és értékesítés megszervezésének, valamint a mezőgazdasági produkció emelésének kérdései voltak.

A mezőgazdaság *eladósodását* a különböző hivatalos és magánszámítások alapján 10·4 milliárd márkára lehet becsülni. Ehhez számítandó a járadékbank 2 milliárd márkás ingatlan terhe évi 5%-os kamatokkal.

A mezőgazdaság adósságterhe a mezőgazdasági művelés alatt álló terület hektárjára átszámítva 406 márkára rúg.

Különösen kedvezőtlen gazdasági helyzetbe kerültek a birodalomtól a békeszerződés által elválasztott Kelet-Poroszország és Pomeránia tartomány.

A *mezőgazdasági kamarák* ellenőrző és elismerő tevékenysége főleg a tejtermékeket öleli fel. A schleswig-holsteini és hannoveri vaj élénk kereslet tárgya. A tejfogyasztás emelését a birodalmi mezőgazdasági minisztérium fennhatósága alatt álló birodalmi tejbizottság nagy propagandával és kedvezményes kölcsönökkel segíti elő. A tejgazdasági szövetkezetek száma az év folyamán 3.887-re (216-tal) emelkedett.

A sajttermékek származási helyei zsirtartalom szerint vannak osztályozva. A tojás standardizálása nagyság és súly szerint történik. A frissesség hivatalos elismerése tervbe vétetett. Ellenőrző szervek a mezőgazdasági kamarák által megszervezett ellenőrző állomások.

A megfelelő gyümölcsfajták tenyésztését a „Reichsverband des deutschen Gartenbaues“ propagálja.

A legjobb gabonafajták termelésére a szövetkezetek igyekeznek befolyást nyerni. A határidő-üzlet a gabonának kedvező áron való értékesítését a gazda számára a pillanatnyi kínálattól függetlenül lehetségessé teszi.

Az 1919. évi „Reichssiedelungsgesetz“ alapján eszközölt *belső telepítések* statisztikája az év őszén került nyilvánosságra. E szerint az 1919—1925. években 16.812 új önálló telep létesített 14.704 hektár területen. A telepítések 82%-a Poroszországra esik. Az 1926. évben 17.736 hektár területen 15.000 új telep létesülését állapították meg Poroszországban. A telepítési törvény alapján meglévő törpe- és kisbirtokok önálló kisgazdaságokká egészítették ki; 1919-től 1925-ig 44.943 esetben 52.319 hektár területen és pedig 26.997 esetben 1 hektárig, 14.779 esetben 1—5 hektárig, 711 esetben 5—10 hektárig és 135 esetben 20 hektáron felül.

A telepítést 1919-től 1926-ig az egyes német tagállamok finanszírozták (Poroszország mintegy 70 millió márkával), míg a birodalom részéről az 1926

évi parlamenti határozat alapján 5 évre 50—50 millió márkára bocsáttatott telepítési célra rendelkezésre. Ezen összegeken kívül a lakbéradó hozadékából ú. n. építési pótlékok szolgálnak új telepek létesítésére. A belső telepítés eredményei a paraszbturkok szempontjából nem kedvezőek, mivel ezeknek száma szakértői becslés szerint 600—800-nál többre nem tehető.

A birodalmi mezőgazdaságügyi minisztérium megállapítása szerint a *talajjavításra* szolgáló kultúrterület kiterjedése 8½ millió hektár, melynek kellő művelési állapotba helyezése 4·6 milliárd márkára költséget igényel. E kiadások fedezésére a járadékbanknak egy 50 millió dolláros kölcsöne van tervbevéve, melynek kamatozása és törlesztése évi 8—9½ %-ot igényelne.

A birodalmi kormány a mezőgazdasági termelés fejlesztéséhez szükséges *vámvédelmet* is biztosítani törekszik. Az 1927. évi júliusi törvénnyel a sertéshús váma 21 márkáról 32-re, a burgonya váma 0·50-ról 1 márkára, a cukor váma 10 márkáról 15 márkára emeltetett fel. Sikertült a francia-német kereskedelmi szerződésben a búzaliszt autonóm vámját 10 márkáról 11½ márkára, a délszláv-német szerződésben pedig az ipari célokra szolgáló tengeri vámját 3·20 márkáról 5 márkára felemeltetni, a tatkormányozási célokra szolgáló tengeri vámját az említett szerződés 2·50 márkára szállította alá. Mindazonáltal a mezőgazdasági érdekképviselői szervek és a kormány is súlyt helyeztek arra, hogy az agrárvédelmi politika a mezőgazdaságot a nagyiparral és kereskedelemmel ne hozza összeütközésbe.

Termény	Bevetett terület 1000 hektárban			Terméseredmények 1000 tonnában			Hektáronkénti átlagtermés q-ban		
	1921/25	1926	1927	1921/25	1926	1927	1921/25	1926	1927
Búza	1.463	1.601	1.749	2.687	2.597	3.280	18·4	16·2	18·8
Rozs	4.348	4.732	4.698	6.501	6.406	6.834	15·0	13·5	14·5
Árpa	1.340	1.486	1.478	2.487	2.463	2.738	18·6	16·6	18·5
Zab	3.337	3.476	3.476	5.273	6.325	6.347	15·8	18·2	18·3
Tönköly			124			138			11·3
Burgonya	2.733	2.760	2.800	35.502	30.031	37.550	13·0	10·9	13·4
Cukorrépa	398	403	434	9.611	10.495	10.854	24·1	26·0	25·0

Az agrárvédelmi politikának a lefolyt évben is hatékony eszköze volt a német állategészségügyi védelem, mely az élő állatok és állati nyerstermékek behozatalát Németországba a keleti és délkeleti államok termelői számára nehezebbé tette.

A jelenlegi német agrárvédelmi irányzat dacára a birodalmi kormány a külkereskedelmi forgalom teljes szabadságának visszaállítását gazdaságpolitikai programja egyik fontos pontjának tekinti.

Az 1926. év *terméseredményéhez* képest az 1927. év termése, különösen a kenyérmag és burgonyatermés lényegesen kedvezőbb. A kenyérmagvak termése (10.252 ezer tonna) 1 millió tonnával, azaz 12%-kal nagyobb, mely mennyiségéből 428 ezer tonna (6·6%) rozsrá és 683 ezer tonna (26·3%) búzára esik. A burgonyatermés (37.500 ezer tonna) 7·5 millió tonnával (25%-kal) volt nagyobb, mint 1926-ban. Az árpatermés ugyancsak nagyobb hozadékot szolgáltatott 275 ezer tonnával (11·2%), a cukorrépatermés 359 ezer tonnával (3·4%).

1926-tal szemben a búzatermőterület 9·2%-kal emelkedett, míg a rozstermőterület 0·7%-kal kisebbedett.

A statisztikai hivatal által ezúttal először publikált birodalmi termésindexszámok a következők:

1911/13 átlag	100
1920	62
1921	69
1922	68

1911/13 átlag	100
1923	77
1924	73
1925	87
1926	77
1927	87

A gabonaforgalom külkereskedelmi mérlege 1925/26 és 1926/27-ben a következőképpen alakult:

	1925/26			1926/27		
	Behozatal	Kivitel	Fogyasztás	Behozatal	Kivitel	Fogyasztás
	1 0 0 0 q - b a n					
Búza	18.372	4.519	47.550	25.277	927	50.322
Rozs	2.210	3.419	81.837	6.399	1.533	68.325
Árpa	12.476	97	38.490	21.047		16.45.656
Zab	3.814	764	58.896	2.773	1.136	64.885

A m. kir. földművelésügyi minisztérium által az év végén publikált nemzetközi statisztika szerint Németországnak az 1927/28. gazdasági évben előrelátható behozatali szükséglete búzában 17·4, árpában 16·8, zabban 1·7, tengeriben 8·5 millió q.

Gabonaárak. A búza árjegyzése az év első három hónapjában 264—270 márká közt váltakozott. Az árak májusban érték el tetőpontjukat (290—313 márká). Az új termés piacra kerüléséig a belföldi

üzlet igen szűk határok között mozgott. Az új búza ára először augusztus 22-én jegyeztetett 280 márkával, amidőn ellenben nyilvánosságra került, hogy az új termés mennyisége az előző évit jóval meghaladja s hogy a német gabona minőségileg nem kielégítő, az árak jelentékeny behozatal mellett november végén 240, sőt december utolsó napjaiban 230 márkára szállottak alá.

Behozatalra került januárban 1·3 millió q, áprilisban 2·2 millió q, júliusban 2·7 millió q, októberben 2·6 millió q búza. A behozatal legmagasabb volt (csaknem 3 millió q) június havában, legalacsonyabb január-február hónapokban.

A rozstól a berlini tőzsdén az év elején 235—255 márkás árban jegyezték, májusban azonban az árak 270 márkára, sőt júniusban 280 márkára szöktek fel. Az új terméskből származó rozstól első kötése 215 márkás áron történtek. Szeptemberben a rozstól ismét 250 márkára emelkedett, de az év végén a búza és rozstól ára azonnali szállításknál csaknem teljesen fedte egymást, míg a határidőüzletben a két ár között a búza javára 10 márkás különbség mutatkozott. A rozstól import a legélénkebb volt a június-július hónapokban. Az igen kedvező rozstóltermés dacára (6·8 millió tonna) annak gyenge minősége folytán a folyó gazdasági évben további rozstólbehozatal válhatik szükségessé.

A berlini tőzsdei szabványok a búzáknál 74·5 kg-ot, a rozstól 69 kg-ot, a boroszlói tőzsdei szabványok a két gabonaneműnél 74, illetve 71 kg-ot írtak elő.

Az árpaárak az év első felében 230—250 márkás körül mozogtak, sörárpában azonban 280 márkás árakon is történtek kötések. Az újtermésű árpa 200—220 márkás áron kelt el, később 220—270 márkáért is. A zab ára 200—220 márkás volt, júliusban kivételesen 270 márkás.

A burgonya ára magas, 50 kg-kint 3—6 márkás volt, mivel a növekvő sertéstartás a keresletet folytonosan ébren tartotta.

Malomkoncernek. A liszt kivétel megnehezédése és a külföldi liszt által okozott verseny a nagy malmokat szervezkedésre kényszerítette. Az elmúlt évben megalakult a „Deutsche Mühlenvereinigung A.-G. Berlin“, mely napi 1.300—1.500 tonna termelési kapacitással 6 nagy malmot foglal össze. További nagykoncernek: az „Illkrich-koncern“, mely 4 berlini és 9 rajnai nagymalom egyesülése (napi 1.300 tonna termelőképeség), továbbá a „Kampffmeyer-koncern“ (1.000 tonna kapacitással), valamint a „Plangensche Mühlen“ (1.200 tonna kapacitással) és a „Werner & Nicola Mühlenwerke“ (900 tonna). A porosz földművelésügyi minisztérium jelentése szerint a mezőgazdaság *műtrágyafogyasztása* emelkedőben van. A bevetett terület hektárjára a következő mennyiségek estek:

	1914/14	1925/26	1926/27
Nitrogén	6·0 kg	11·7 kg	13·8 kg
Foszfor	18·0 „	13·1 „	16·3 „
Káli	15·9 „	21·4 „	24·7 „

A háború után aránylag a legmagasabbra emelkedett a műtrágya fogyasztása.

A német gazdasági termelés egyes ágainak megvizsgálására megszervezett birodalmi gyűlési bizottság, az ú. n. „Enquete Ausschuss“ az év folyamán publikálta 5.600 mezőgazdasági üzem könyvvezetési adatainak nyugvó statisztikáját, mely a *gazdaságok jövedelmezőségének* képét mutatja. Az „Enquete Ausschuss“ statisztikája szerint a könyvet vezető, tehát előrehaladottabb mezőgazdasági üzemek közül 1925/26-ban

	nyereséggel zárt	veszteséggel zárt
Kelet-Poroszországban	52%	48%
Sziléziában	73%	27%
Észak-Németországban	71%	29%
Közép-Németországban	76%	24%
Északnyugat-Németországban	84%	16%
Nyugat-Németországban	76%	24%
Délnyugat-Németországban	78%	22%

Az *állattartás* nagy fellendülést mutat a lótenyésztés kivételével. A lóállományt 3·8 millió darabra lehet becsülni. A porosz állami ménesek létszáma (12 ezer hektár területen) 40 törzsmén és 700 kanca, az összállomány (gazdasági lovakkal együtt) 7.000 db. Az állami fedezőmének közül 1913-ban 113 db. volt angol telivér, ma már csak 30 db.

A szarvasmarhatenyésztést az állam a törzskönyvezés terjesztésével, apaállat beszerzési kölcsönökkel, az apaállatok ellenőrzésével, a tejelést ellenőrző egyesületek számának szaporításával mozdítja elő. A földművelésügyi minisztérium által kiadott irányelvek szerint állatgondozó- és tehenészkezők rendezettek be, amelyekben kiképzett tehenészek a tejgazdaságokhoz osztatnak be. Az utolsó években kb. 6.000 képzett tehenész tette le a megkövetelt szakvizsgát. A szarvasmarhaállomány száma ezidőszert 18 millió darabra tehető, mintegy 400.000 darabbal maradt tehát a békeállomány mögött.

A vágómarha-felhajtás a legerősebb volt az év első négy hónapjában, valamint a legeltetési idény beszüntetésével, októberben, mely hónapokban az árak is alacsonyabbak voltak. A vágómarha ára az év végén (50 kg élősúlyért) 20—63 márkás volt, a borjú ára 50—95 márkás. 1926-hoz viszonyítva a borjúárak voltak a legkedvezőbbek, amennyiben azok az egész évben lényegesen a sertésárak felett állottak. A sertés átlagára (50 kg élősúlyért) 65 márkára szállott alá az 1925. évi 78·4 márkáról. A legalacsonyabbak voltak az árak április-július hónapokban s az év végén, amikor az eladás egyáltalán nem

jövedelmezett semmit sem. A felhajtás az egész évben rendkívül nagy volt, mert a sertéshizlalás mind nagyobb arányokat öltött. A sertésállomány ma már kb. 20 millió darabra lehet becsülni, tehát elérte a háború előtti állományt. A sertéstartást az 1927. évi bőséges burgonyatermés aránylag gyenge minősége segíti elő.

A juhtenyésztés helyzete kedvező volt, mivel a gyapjúértékesítés lehetőségei javultak. A juhállomány kb. 1 millió, tehát a békebeli állomány mögött még mindig kb. 1 millió darabbal maradt el.

Az év december elsején végrehajtott állatszámolás eredményei szerint a loállomány 3,805.492 db., tehát 67.639 darabbal kevesebb, mint 1926-ban. A szarvasmarhaállomány 17,982.864 db., azaz 761.768 darabbal emelkedett. A fejőstehénállomány 6,891.813 db., tehát 159.857 darabbal több mint 1926-ban. A juhállomány 3,813.374 db., tehát 267.098 darabbal csökkent. A sertésállomány hatalmas mértékben növekedett, jelenleg 22,880.318 drbból áll, tehát 3,456.766 darabbal több mint 1926-ban. A baromfityénység fellendült. A jelenlegi állomány 79,077.800 db., kb. 3,373.000 darabbal több, mint 1926-ban.

Ipar

Az ipari termelés eredménye 1927-ben számos iparágánál meghaladta az 1913. évi termelés eredményeit.

A széntermelés az előző éveket tetemesen meghaladta, míg a kivitel néhány hónappal az angol bányászstrájk megszűnte után észrevehetően alábbhagyott. A fejlődést az alábbi számok illusztrálják:

Időszak	Össztermelés (kő-, barnaszén és kokszt kőszénre átszámítva)	Napi kitermelés mennyisége a Ruhrvidéken	Kivitel 1925-től kezdődőleg jóvátételi szállítások nélkül	Belföldi fogyasztás
1913	13.345	378·6	3.863	12.325
1924	12.205	311·0	2.059	10.970
1925	13.649	344·5	1.671	11.325
1926	14.704	370·3	3.487	11.053
1927I—XI.	15.515	389·5	2.387	11.414

A barnaszén- és kőszéntermelés az 1927. évben 1926-tal, valamint 1913-mal egybevetve a következőképpen alakult:

	Kőszén	Barnaszén
	tonna	
1913	130,047.960	79,741.825
1926	131,587.640	126,680.309
1927	140,359.200	136,664.283

Az angol szén versenye áprilistól kezdve a világpiacon újból erősen érvényesült; a Ruhr-vidéki kőszénnek ezenkívül a németalföldi szénnel is verse-

nyeznie kellett. Lehetséges azonban, hogy a Rajnawesztfáliai szénszindikátus és a hollandiai szénbányák között megegyezés fog az értékesítési piacok felosztása tekintetében létrejönni, míg az angol szénbányákkal hasonló értékesítési kartell létrehozására egyelőre nincs kilátás.

A nyugatsziléziai szénbányák az év első felében nagy értékesítési nehézségekkel küzdöttek. Júliustól kezdve azonban a lengyel—cseh-szlovák szénviszály kihatása alatt javult a helyzet és júliustól október végéig havonta kb. 120.000—130.000 tonna német felsősziléziai szén volt Cseh-Szlovákiába exportálható, azontúl már csak havi 80.000—90.000 tonna. A nyugatsziléziai széntermelés zavartalan fejlődését a jelenleg még tartó német-lengyel vámháború kedvezően befolyásolta.

A vas- és acéltermelés az év elejétől végéig havi átlagban mintegy 200.000 tonnával emelkedett. A belföldi fogyasztás hatalmasan fejlődött és az év végén közel kétharmaddal nagyobb, mint 1926-ban.

Időszak	Össztermelés	Belföldi fogyasztás	Kivitel többlet
	havi átlag 1000 tonnában		
1925	1.196	1.082·8	89·70
1926	1.169	890·3	102·51
1927 jan.—nov.	1.549	1.483·3	93·41

Az egész évi nyersvas- és nyersacéltermelést alábbi számaink illusztrálják:

	Nyersvas	Nyersacél
	1000 tonna	
1926	9.644	12.342
1927	13.000	16.300

A „Rohstahlgemeinschaft“-tal annak idején elérni szándékolt cél: a nemzetközi piac megszilárdítása közös eladási organizációk megteremtése által, nem sikerült. A vasárak emelkedése helyett azoknak csökkenése következett be.

A német káliszindikátus által eladott káli mennyisége 1927-ben kb. 12·5 millió q volt, tehát 1 és ½ millió q-val több, mint 1926-ban. A káliáraknak 1926 végén történt felemelése a fogyasztást tehát nem vetette vissza. Az eladott káli értéke 15·50 márkás átlagár mellett 190 millió márkára tehető, míg 1926-ban 13·47 márkás áron mintegy 148 millió márká volt a bevétel. A háború előtti káliár 17·07 márká volt q-ként. A termelés legnagyobb részét a német mezőgazdaság vette át. Az amerikai piacon kívül Hollandia, Anglia, a Skandináv államok, Lengyelország, Cseh-Szlovákia és Ausztria léptek fel fogyasztók gyanánt.

A textilipar helyzete az elmúlt évben kedvező volt és a konjunktúra egészen az őszi hónapokig

emelkedő irányzatot mutatott, s ez időszakban a készletek kissé felszaporodtak. A kivittelt a külföld magas vámjai akadályozták és a cseh-szlovák, olasz, angol, főleg azonban a francia áruk versenye a bel-földi piacon is erősen érvényesült. Az év végén azonban a német pamut- és gyapjúárak a bel-földi árak visszaesése folytán ismét versenyképessé lettek. A textilipar legkedvezőbb ága a kötöttáruipar volt.

A *villamosági ipar* helyzete kielégítő; az üzlet azonban főleg a bel-földön, az őszi hónapokban volt a legélénkebb. A szénbányák villamerőművekre adtak megrendeléseket, a textil-, gép- és papírgyárak, végül maga a birodalmi vasút is a villamosvasúti vonalak kiépítésével összefüggésben szerepeltek rendelők gyaránánt. A birodalmi posta is nagyarányú megrendeléseket eszközölt az automatikus telefon-állomások bevezetése kapcsán. A villamművek, a rádió fejlődése, a kábelek szállítása elegendő foglalkozást biztosítottak.

A *gépipar* 1927-ben kedvező konjunktúrára tekinthet vissza. Ezen iparág a külföldi piacokon is kellőleg tudott érvényesülni. A német gépipar külkereskedelmi mérlege $\frac{3}{4}$ milliárd márka kiviteli többlettel zárult és ezzel az aktívummal az első helyet foglalta el az összes német iparágak között. Németország 1927-ben gépipari kivitelével az Amerikai Egyesült Államok mögött a második helyre került. Ezen iparnál az eladási árak változatlanok maradtak, dacára annak, hogy a nagykereskedelmi index az év folyamán 134-ről 140-re emelkedett. A gépipar évi forgalma 2·6 millió tonna szállított áru.

A német *automobiliparnak* az erős amerikai verseny és fokozatosan csökkenő német behozatali vámtételek kényszerítő hatása alatt sikerült a német gyártmányokat minőségileg értékesebbé és árban kb. 30%-kal olcsóbbá tenni. A birodalmi kormány az automobilalkatrészek vámját a kész autókért fizetendő vámtétel színvonalára emelte fel, megakadályozván ezáltal, hogy a külföldi gyárak Németországban összeállított gyártmányaikat a vám megkerülésével, tehát még olcsóbb árakon hozhassák forgalomba.

A *bőripar*, elsősorban a cipőgyárak foglalkoztatása kedvező volt és az árak emelkedő irány-

zatot mutattak. A cipőgyártás fellendülése az állandóan változó divattal áll összefüggésben. A bel-földi gyáraknak elsősorban a cseh-szlovák luxuscipőgyárak erős konkurrenciát okoztak. Utazószerek, bőrröndök iránt is élénk volt a kereslet.

A *sörgyárak* helyzetét a birodalmi sörfogyasztási adónak 1927 januárjában 33%-kal való felemelése, a községi söradó és a munkabérek emelése befolyásolta. A termelt sör mennyisége 1926/27-ben 50,198.000 hektoliter volt (az emelkedés 1925/26-tól 2·4%). A külföldi piacon a német sörnek a francia, angol és németalföldi sörökkel kellett versenyeznie. Említésreméltó, hogy a sörgyári munkások az összes ipari munkásság közül a legmagasabb hetibért (56 márka) élvezik.

A *malomipar* kivitele a világháború előtti exporttal szemben mintegy 400.000 tonnával csökkent, a behozatal ezzel szemben 1913-hoz viszonyítva háromszorosra emelkedett. A bel-földi lisztfogyasztásnak alábbhagyását a következő számok mutatják: 1908—1913 átlagában a búza- és rozsliszt fogyasztás a lakosság fejére átszámítva évi 121·8 kg-ot, 1924—1927 átlagában csak 108·3 kg-ot tett ki.

A *koncernképződés* az elmúlt évben is előrehaladt. Új koncernek alakultak a vegyiparban, az alsósziléziai szénbányáknál, a sörgyáraknál, a porcellániparban, a hajógyáraknál, a vagoniparban, az óraiparban.

Kartellszerű szervezkedések főleg csak nemzetközi jelleggel történtek (ilyen a német kátrányfestékipar megegyezése a francia csoporttal, a német-francia-angol műselyemkartell, végül a német festék-trustnek a Standard Oil Co.-val történt megállapodása a mübenzin értékesítése terén).

Kereskedelem és közlekedés.

A *külkereskedelmi mérleg* a tiszta áruforgalomban 3·9 milliárd márka passzívummal zárult. A mérleg havonkénti passzivitása 300—450 millió márka körül mozgott.

A külkereskedelmi mérleg végösszegei 1926-tal összehasonlítva alábbiak:

M e g n e v e z é s	B e h o z a t a l		K i v i t e l	
	1926	1927	1926	1927
	1000 m á r k á b a n			
I. Élő állatok	119.745	177.205	10.697	11.045
II. Élelmiszerek és italok	3.570.966	4.350.425	476.402	418.863
III. Nyersanyagok és félgyártmányok	4.947.734	7.148.956	2.331.195	2.239.274
IV. Készgyártmányok	1.362.967	2.466.575	6.964.885	7.549.528
Tiszta áruforgalom	10.001.412	14.143.161	9.783.179	10.218.710
V. Arany és ezüst	615.246	238.271	36.201	21.866
Összesen	10.616.658	14.381.432	9.819.380	10.240.576

A behozatal emelkedésének okait keresve megállapítható, hogy mint a német termelés emelkedése, annak racionálása, valamint az 1926. évi rossz termés, végül a munkanélküliség csökkenése is a nyersanyagok és fogyasztási cikkek importját szükségessé tették. A kivitel főképpen az év második felében lendült fel, a belföldi kereslet alábbhagyott. A kivitel havi átlagértéke 1927 első felében 793 millió márka volt, míg az év második felében 914 millió márkára szökkent fel.

A behozatal oroszánrésze *élelmiszerekre* és élvezeti cikkekre esett, ezeknek mérlege 5.094 millió márka passzivitást mutat. Lényegesen csökkent ellenben 1926-tal szemben a növényi és állati zsiradékok behozatali többlete.

Mennyiségileg Németország 1927-ben 3·4 millió tonna *kenyérgabonát* importált (1926-ban 1 millió tonnával kevesebbet). A főszállító országok közül Kanada 32·5%-kal első helyre került, második helyen állanak az Amerikai Egyesült Államok, azután Argentína következik. A takarmányfélék behozatala 1927-ben 4·1 millió tonnára emelkedett az 1926. évi 2·4 millió tonnáról. Oroszország helyére Argentína lépett 1·9 millió tonna tengeri szállítással, utána Románia és az Amerikai Egyesült Államok következnek. Az 1927. évi kenyérgabona- és takarmánybehozatal értékötöbblete (1.678 millió márka) a német külkereskedelmi mérleg passzivitásának csaknem 50%-át alkotja.

A *mező- és erdőgazdasági termények*, állati és növényi termékek, élelmi és élvezeti cikkek behozatalának értéke 1927-ben 9·1 milliárd márka volt az 1926. évi 6·9 milliárd márkával szemben.

A *nyersanyagbehozatal* az 1926. évi behozatal felett állott. A legnagyobb értéket képviselte a textilnyersanyagok behozatala 1927-ben 1967·8 millió márka) és az mennyiségileg a világháború előtti behozatalt csaknem eléri. Különösen gyors emelkedést a nyersgyapjú behozatala mutat. Hatalmas arányokat öltött az ércek és fémek behozatala (1927: 1291·2 millió M), az építő- és haszonfaimport (1926-ban csak 256 millió M, 1927-ben már 453 millió M), a nyersbőrbehozatal (1927-ben 422·4 mill. M, 1926-ban 241·7 mill. M), végül a szőrmebehozatal (1927-ben 185·3 mill. M, 1926-ban 102·5 mill. M.).

A *készáru* összehozatala 1927-ben 2·4 milliárd márka volt. A készgyártmányok közé a nemzetközi árulajstrom beosztása szerint félgyártmányok is tartoznak, mint pl. kikészített bőrök, valamint fonalak, végül az ú. n. termelési eszközök is (gépek). Az ugyancsak ezen fejezet alá eső vasgyártmányoknak tetemes része pedig a Németbirodalomhoz tartozó Saar-vidék termeléséből származik. Ezen megszorítások mellett a készgyártmány behozatal képe német közgazdasági szempontból lényegesen kedvezőbbé válik.

A német *kiviteli ipar* egyes ágai a kivitelben a következő arányban részesedtek: a vastermelő- és vasfeldolgozóipar export-többlete 693·9 millió márka volt, a vegyi iparé 663·2 millió márka, a gép- iparé 655·2 millió márka. Kedvező eredményeket ért el a fenti iparágakon kívül a papíripar, az üvegipar, a porcellán- és játékipar. Feltűnik a vasipar kiviteli mérlegének rosszabbodása (az 1926. évi 1.105 millió márkáról 1927-ben 693·9 millióra), a vasbehozatal emelkedése folytán. A készáru kivitel értéke (7.550 millió) 1926-tal szemben összesen mintegy 600 millió márkával emelkedett.

Az egyes külállamokkal való *külkereskedelmi forgalom* számai ezidőszert csakis az év első 9 hónapjára állanak rendelkezésre. A Németbirodalom külkereskedelmi mérlege aránylag kevesebb európai állammal szemben — köztük Magyarországgal — volt aktív, az amerikai kontinensen pedig három állam — Kuba, Kolumbia és Peru — kivételével nagymértékben passzív. A főbb országokkal való külkereskedelmi forgalmat az alábbi tábla mutatja:

Ország	Behozatal	Kivitel	Mérleg
	millió márkában		
Németalföld	523·5	834·3	+ 310·8
Japán	21·1	185·8	+ 164·7
Nagy-Britannia	727·0	864·5	+ 137·5
Ausztria	150·5	261·5	+ 111·0
Svájc	248·1	354·9	+ 106·8
Finnország	76·5	106·3	+ 29·8
Norvégia	81·1	109·2	+ 28·1
Sz. H. Sz. állam	56·5	80·7	+ 24·2
Portugália	19·8	43·3	+ 23·5
Dánia	266·1	289·5	+ 23·4
Törökország	36·0	51·0	+ 15·0
Svédország	282·0	289·0	+ 7·0
Görögország	51·8	41·6	— 10·2
Bulgária	33·7	22·4	— 11·3
Lengyelország	255·7	243·5	— 12·2
Cseh-Szlovákia	388·3	370·2	— 18·1
Brazília	145·7	115·1	— 30·6
Olaszország	383·4	339·7	— 43·7
Románia	166·0	117·5	— 48·5
Spanyolország	180·7	128·8	— 51·9
Belgium	394·4	332·0	— 62·4
Saar-vidék	169·6	65·8	— 103·8
Oroszország	347·8	218·6	— 129·2
Franciaország	538·5	400·5	— 138·0
India	414·2	179·1	— 235·1
Argentína	865·6	211·7	— 653·9
Amerikai Egyesült Államok	1.526·6	565·6	— 961·0

Ebből a táblázatból külön kiemelendő, hogy az Angliába irányuló német export értéke 24 millióval emelkedett, de még erősebben az angol behozatal értéke, 392 millióval. A Svájcba irányuló kivitel értéke is emelkedett. A forgalom emelkedése az 1926. évi november havi kereskedelmi egyezmény-

nek tudható be. A Finnországgal való kereskedelmi forgalom Finnország előnyére fejlődik (a sajt, vaj és faexport által). A norvég külkereskedelmi forgalomban a mérleg Németország hátrányára alakul a vasérc és cinkérczek növekedő behozatala folytán, míg a svéd forgalomban a nagyarányú vasérc- és nyersvasimportok a svéd behozatal értékét jelentékenyen növelték. Dániából csaknem még egyszer annyi élő állatot és sertést hoztak be Németországba az 1927. évben, mint egy évvel azelőtt, míg a dán friss sertéshúsbehozatal csaknem egyharmadára szállott alá. Változatlanul magas a vaj, tojás és sajt behozatala. A francia-német forgalom nagysága az előző évhez viszonyítva több, mint 100%-kal emelkedett. A Saar-vidékről Németország főleg vasárakat hozott be.

Kereskedelmi szerződések: A Németország és Magyarország között 1920 június 1-én aláírt kereskedelmi szerződés, mely a legnagyobb kedvezést nyújtja, életbe lépett december 30-án, háromhavi felmondással.

Az 1920—1927. évig terjedő időközben a következő államokkal kötött még Németország kereskedelmi szerződéseket: Cseh-Szlovákia, Ausztria, Sz. H. Sz. állam, Bulgária, Kína, Oroszország, Lengyelország, Litvánia, Németalföld, Esztország, Amerikai Egyesült Államok, Siam, Bolivia, Görögország, Guatemala, Nagy-Britannia és Írország, Belgium, Norvégia, Olaszország, Törökország, Afganisztán, Honduras, Dánia, Portugália, Spanyolország, Svédország, Finnország, Lettország, Franciaország, Saarvidék, Albánia, Japán.

A magyar-német külkereskedelmi forgalom. A külkereskedelmi mérleg az 1927. évben Magyarország rovására 98 millió pengővel volt passzív, amennyiben Németország ezen idő alatt csak 106 millió pengő értékű árut hozott be tőlünk és 204 millió pengő értékben exportált a magyar piacra. Az 1926. évben a passzivitás ezzel szemben csak 46 millió pengőt tett ki. Habár a külkereskedelmi forgalom a két ország közt emelkedett, mégis le kell szögezni, hogy a magyarországi import különösen az év második felétől kezdődőleg észrevehetően alábbhagyott.

Németországi kivitelünk alábbhagyása csak részben vezethető vissza az elmúlt év folyamán a keleti és délkeleti államokkal szemben szigorított német állategészségügyi rendszabályok prohibítív kihatására. Németország a nemzetközi áru-lajstrom valamennyi alosztálya alá tartozó árucsoportnál növelte Magyarországra irányuló kivitelének értékét, amivel szemben a magyar élőállat- és élelmiszerkivitelünk értéke Németországba lényegesen csökkent.

Főexportcikkeink Németországba 1927-ben is élő- és vágottbaromfi, tojás és ágytoll voltak. Nyersanyagkivitelünk értékes új tétele gyanánt

szerepel a magyarországi bauxit, az élelmezési cikkek között a gabonán kívül a friss gyümölcs és friss főzelék érdemel említést, fontos kiviteli cikk még a gyapjú és a lóhere és lucernamag.

A német készárú-kivitel Magyarországra értékben jelentősen emelkedett. Németország selyem-, pamut- és gyapjuszöveteket, bőrt és bőrárúkat szőrmeárúkat, papírárúkat, vegyszeti árukat, vasárúkat, textilgépeket, automobiloikat helyezte el a magyar piacon. Jelentős volt a mezőgazdasági gépek, villamosgépek, kerékpárok csoportja is.

Németország nagyarányú élelmiszerbehozatala mellett mezőgazdasági exportunk fejlesztésének lehetősége a német piacon kétségtelenül adva van. Különösen kedvező kiviteli lehetőségek mutatkoznak a baromfi és annak termékei — tojás, toll — gyümölcs, zsír, szalonna, sajtfélék, bab, főzelékfélék, bor, kenyérgabona és liszt, vöröshere- és lucernamag, gyógynövények, nyúlőrök, magyar gyapjú, végül egyes speciális magyar termékek, mint paprika, makói hagyma, ponty értékesítése terén. Élőállat- és húskivitelünk nem kecséget nagy reményekkel, ellenben tengeri, takarmányrépa, korpa, olajos pogácsa és egyéb erőtakarmányban mutatkozó exportfeleslegeinket a német piac korlátlan mennyiségekben kész felvenni.

Közlekedés. A vasutak forgalma a gazdasági élet fellendülése folytán igen élénk volt és nagysága 1913 forgalmát is meghaladta. Az emelkedést az alábbi számok mutatják:

I d ő s z a k	Tonna-kilométer		Árú-mennyiség		Napi kocsi-forg.
	millió to. km.	1913. év %-ában	millió tonna	1913. év %-ában	
h a v i á t l a g					
1913. (mai terület)	4.286	100.0	33.25	100.0	133.5
1925.	4.664	108.8	31.08	93.5	124.0
1926.	4.918	114.7	31.32	95.7	129.9
1927. I. negyedév	5.357	125.0	33.77	101.6	135.9
1927. II. "	5.227	122.0	34.36	103.3	148.5
1927. III. "	5.498	128.3	35.92	108.0	152.6

A kedvező konjunktúra lehetővé tette a vasúti árutarifá reformjának megvalósítását; a főtárfafosztályok egymáshoz kedvező relációba hozattak és a közelzónában (100 km-ig) a feladási díjak mérsékeltek.

A Reichsbahn Gesellschaft bevételei és kiadásai 1927-ben a következőképen alakultak: bevételek 5000 millió M (1926-ban 4.541), kiadások 4.070 millió M (1926-ban 3.681).

Jóvátételi célokra 1927-ben 690.0 millió márkát kellett a birodalmi vasutaknak fizetnie. Figyelembe veendő, hogy a birodalmi vasutak bevételei az árutarifareform folytán évi 70 millió márkával, a vasúti személyzet illetményrendezésével kapcsó-

Pénzügyek.

Állami pénzügyek. Az elmúlt négy esztendő birodalmi költségvetéseiből megállapítható, hogy a márka stabilizálását követő költségvetési év váratlanul magas adóbevételei a birodalom és az annak költségén élő német tagállamok kiadásait is szükségképpen maguk után vonták. A következő évek gazdasági válsága folytán a birodalmi budget egyensúlyát azután mind nehezebb volt fenntartani.

Az 1928/29. évi költségvetési tervezet bevételei 9.342·7 millió márkát, kiadásai 9.532·7 millió márkát tesznek ki. A birodalmi kiadások állandó emelkedést mutatnak.

Összehasonlításképpen érdekes felsorolni az egyes jelentékenyebb német tagállamok 1927/28. évi költségvetési előirányzatainak bevételeit és kiadásait:

	Bevételek millió márkában	Kiadások millió márkában
Poroszország	2.041·5	2.018·5
Bajorország	525·8	597·5
Szászország	341·0	405·9
Württemberg	166·6	204·0
Baden	199·3	220·8

A birodalom és az egyes tagállamok egymáshoz való viszonya előreláthatólag 1929 tavaszán fog rendezés alá kerülni. A birodalmi adósság az egyes években a következőképpen alakult:

	Millió mm-ban
1924. III. 31.	2.406·0
1925. III. 31.	2.795·6
1926. III. 31.	4.141·5
1927. III. 31.	4.351·2

Németország *külföldi adósságainak* összegéről különböző adatok állanak rendelkezésre. A „Wirtschaft und Statistik“ közlése szerint Németország 1924-től kezdődőleg (a Dawes-kölcsön nélkül) 4.250·99 millió márka hosszúlejáratú kölcsönt vett fel, a rövidlejáratú kölcsönök összege ugyanezen idő alatt 294 millió márka volt. A visszafizetések és törlesztések levonása után maradt az 1927. év végén mint hosszúlejáratú adósság 4.084·51 millió márka, mint rövidlejáratú adósság pedig 118·65 millió M. Az összkamatteher abszolút nagysága évente mintegy 280 millió márkára tehető.

A jóvátételi főbiztos 1927. évi december havi zárjelentése szerint a külföldi adósság összesen 4.354·5 millió márkát tesz ki.

A közhatóságok által felvett külföldi kölcsönöket a birodalmi pénzügyminisztérium keretében 1925-ben szervezett „Beratungstelle“ hagyta jóvá. Magángazdaság által igényelt kölcsönök felvételéhez ily jóváhagyás nem volt szükséges.

A birodalmi pénzügyminiszter által elrendelt pénzügyi statisztikai felvétel eredményei 1927 végén

publikáltattak. Ezek szerint a *birodalom összbevételei* (adók, vámok, illetékek) 1913-ban 4.058·5 millió márkát, 1925-ben pedig 10.559·7 millió márkát tettek ki. A fejenkinti megterhelés 1913-ban 70·21 márkát, 1925-ben 169·20 márkát tett ki. A *birodalom kiadásainak összege* 1913/14-ben 5·4 milliárd márka (fejenkint 93·1 márka), 1925/26-ban 11·9 milliárd márka (fejenkint 190·2 márka) volt. A háborús terheken kívül a népjóléti közigazgatás költségei emelkedtek jelentékenyen.

Hitelélet. A német banktörvény szerint a birodalmi bank által kibocsátott bankjegyeknek legalább 40%-ig arannyal vagy devizával kell fedezve lenniök; ezen fedezetnek legalább háromnegyed-részből aranyból kell állania, míg a hátrálékos rész leszámított kereskedelmi váltókkal vagy csekkekkel fedezhető. A pénzforgalom az év folyamán a következőképpen alakult: forgalomban volt 1926. XII. 31-én 5.829·7 millió márka, 1927. XI. 30-án 5.898·1 millió márka. A birodalmi bankjegyek fedezete 1926. XII. 31-én összesen 4.179·1 millió márka, 1927. XI. 30-án 4.622·3 millió márka; százalékokban kifejezve 1926. XII. 31-én arany- és devizafedezet 62·9%, tiszta aranyfedezet 51·2%, 1927. XI. 30-án arany- és devizafedezet 49%, tiszta aranyfedezet 44·4%.

A *járadékbankjegyeket* a Járadékbank likvidálásáról szóló törvény értelmében legkésőbb 10 év alatt kell a forgalomból kivonni. A birodalom járadékmárkaadóssága állandóan csökkenőben van. A mezőgazdasági járadékmárka-kölcsönök három év alatt voltak törlesztendőek. Az utolsó törlesztési részlet 1927 november 30-án került lefizetésre.

A birodalmi márka diszázsiója a vezető külföldi pénzegységekkel szemben az év első felében azt eredményezte, hogy a birodalmi bank devizakészletei június első feléig mintegy 1 milliárd márkával csökkentek. A birodalmi bank a hivatalos *kamatlábat* január 11-én 5%-ra szállította alá, majd június 10-én 6%-ra és később 7%-ra emelte fel. A márka-dollár és a márka-font sterling relációjában is változás állott be, ami a márka javára még erősödött a birodalmi bank azon rendszabálya által, amely a finom arany kilogrammjának vételárát az eddigi 2.790 márka helyett 2.784 márkában állapította meg. A hivatalos bankrátának januárban történt mérséklésével egyidejűleg a magánbankok is leszállították a kamatlábat és pedig január 12-től kezdve 8%-ra. A naponta esedékes folyószámlakövetelések után a bankok január 12 után 2½%-ot térítettek. A június havi diszkontó-emelés alkalmával a folyószámlakamatokat ugyancsak 1%-kal emelték, azonban az október 4-i újabb bankrátaemelést a bankok teljes mértékben már csak a „debet“-kamatoknál követték és így ezen időpont óta a folyószámlakövetelések ismét 4%-kal kamatoztatnak. A jelzáloghitel-kamatláb januárban

8'45, júniusban 8'49, októberben 9'68 és decemberben 9'83%-ot tett ki.

A német *pénz- és tőkepiac* helyzete az év folyamán gyökeres változáson ment keresztül. Amíg 1926-ban, az akkori gazdasági válság és a bőven folyó külföldi hitelek hatása alatt, pénzbőség uralkodott, addig az 1927. kezdetén kibocsátott 500 millió márka névértékű birodalmi kölesön és egyéb magánkölcsönök a belföldi pénzpiacot erősen igénybe vették. A külföldi hitelek erőszakos visszaszorítása folytán a belföldi bankokat a gazdasági élet erősebb mértékben igénybe vette, míg a belföldi tőkekibocsátások csak igen szerény keretek között mozogtak.

A „Reichskredit-Gesellschaft“ évi zárójelentése szerint a kibocsátások összesen 3.889 millió márkát tesznek ki az 1926. év 4.824 milliójával szemben.

A tőzsdére a belföldi pénzsűke a legerősebb kihatással volt. Az év első hónapjaiban mutatkozó „hausse“-et májusban egy csaknem az év végéig tartó „baisse“ váltotta fel, mely ismét a konjunktúrára hatott vissza.

A takarékpénztári betétek havi átlagban mintegy 100 millió márkával emelkedtek és ezen emelkedés aránya nagyobb volt, mint a háború előtti években, kisebb azonban mint 1926-ban. A betétek összege 1927 január végén 3.381'1, november végén 4.543'1 millió márkát tett, s ez az 1913. évi betétösszegnek mintegy 24%-át jelenti.

A *belföldi tőkeképződést* a „Reichskredit-Gesellschaft“ 7'6 milliárd márkára becsüli az 1913. évi 11'9 és az 1926. évi 6'3 milliárd márkával szemben.

A *csődök és üzleti felügyelet alá helyezések* száma az év szeptember haváig állandóan csökkent és ebben a hónapban 50%-kal kisebb volt, mint az 1913. év havi átlagában. Október havától kezdve a csődök száma újból emelkedést mutatott. A csődök és üzleti felügyelet alá helyezések száma az 1927. év egyes hónapjaiban a következő volt:

	Csődök	Üzleti felügyelet alá helyezések
január . . .	493	93
július . . .	426	139
szeptember . .	360	97
december . . .	619	187

A csődök száma 1926-ban 12.274, 1927-ben 5.668 volt.

Váltóvatolás januárban 4.283 (5'5 millió márka-értékben), júliusban 4.633 (6'1 millió márka), decemberben 6.250 (8'1 millió márka) fordult elő.

Az önkéntes üzletfelosztások száma az új üzletek alapításának számát 1927-ben is lényegesen felülmutatta.

Munkapiac.

A *munkanélküliség* várakozáson felüli javulásának jegyében folyt le az elmúlt 1927. év. Amíg

1926 január 1-én 1.498.681 és 1927 jan. 1-én 1.748.597 teljes táppénzben részesülő munkanélkülit számláltak, addig a munkanélküliek összes száma 1927 július 1-én már csak 733.603-mat és október 1-én 355.462-t tett ki. Február hónapban a munkanélküliség tetőpontját érte el, 2.020.000 munkanélkülivel. Október elsejétől az év végéig a munkanélküliek száma 1 millióra emelkedett, ezen emelkedés az építkezési és mezőgazdasági munkák szünetelésével állt összefüggésben.

Munkaviszályok. A sztrájkok és munkáskizárások száma 1927 első negyedében 94-et, a második negyedben 274-et, a harmadik negyedében 187-et tett ki (1926 harmadik negyedében csak 101 munkaviszály fordult elő, 227.148 munkanapvesztéssel). Az általuk veszendőbe ment munkanapok száma: január—márciusban 1.041.192, április—júniusban 1.085.816, július—szeptemberben 1.179.148. A munkaadók és munkások között felmerült differenciák mintegy $\frac{1}{5}$ része hivatalos egyeztetési eljárás útján nyert elintéztést.

A *munkabérek* alakulása a következő volt:

	Heti munkabér márkában			
	január	április	július	október
tanult munkás	46'40	47'98	49'17	49'21
tanulatlan munkás	34'47	36'01	36'70	36'84

Az 1913. évi munkabérek indexe az életfenntartási index-szel összehasonlítva a következő:

Időpont	h e t i m u n k á s n a k		1913. évi életfenntartási index %-ában
	1913. index tanult munkás	tanulatlan munkás	
1925. havi átlag	121'4	135'0	139'6
1926. „ „	130'5	145'3	131'1
1927. január „	131'2	146'5	144'6
1927. április „	135'8	153'1	146'4
1927. július „	139'2	156'0	150'0
1927. október „	139'3	156'6	150'2

A *szociális törvényhozás* két legfontosabb alkotása az 1927-ben életbelépett munkabirosnai törvény és a munkásbiztosítási törvény voltak. A munkáközvetítési és munkásbiztosítási törvény a biztosításhoz szükséges összegek előteremtését teljesen a munkaadók és munkások vállaira hárítja. A biztosítási járulék a munkakereset 3%-át nem haladhatja meg. Az illetékek által nem fedezhető kiadások állami hozzájárulások formájában pótolhatnak. A munkásbiztosítás által ellátható munkanélküliek számát 700.000-re becsülik. A munkaidő törvény a napi munkaidőt maximálisan 10 órában szabja meg és e többmunkáért 25%-os bérpótlékot ír elő.

A munkaadók a német gazdaságnak a különböző szociális terhek által való megterhelését a világháború előtti 1'2 milliárddal szemben 4'7 milliárd márkánál is többre becsülik.